

શ્રી પાર્થસારથી રાજગોપાલાચારી

24 જુલાઈ 1927 – 20 ડીસેમ્બર 2014

ઉત્કૃષ્ટતાનો યુગ

“મારે તમને વારંવાર એનું એ જ કહેવું છે કે હું મારા જીવનમાં ક્યારેય સભાન ન હતો કે હું માસ્ટર છું. જો હું સભાન હોત, તો હું કાર્યક્ષમ ન હોત. માસ્ટર થવા માટે હું પાત્ર ન હોત. હું મારા બાબુજી મહારાજનો શિષ્ય છું, તેમના કાર્ય મુજબ, તેમની સૂચનાઓ મુજબ તેમનું કાર્ય કરી રહ્યો છું, પછી તે સૂચનાઓ તેમના જીવન દરમિયાન આપવામાં આવી હોય કે હવે આપી રહ્યા હોય!

...ગુરુજી પાસેથી મને સંદેશાઓ મળે છે; તેમાં તેઓ કહે છે, “મારી સાથે જોડાવાનો તમારો સમય હજી થયો નથી કારણ કે તમારે હજી કાર્ય કરવાનું બાકી છે. પણ જ્યારે તમે અહીં આવશો ત્યારે તમારો આદર સત્કાર ખૂબ જ સરસ રીતે કરવામાં આવશે અને તે પછી આપણે બીજી દુનિયામાં જઈશું...” અને મને ખબર નથી કે મારે ખુશ થવું જોઈએ કે દુઃખી! તેનો કોઈ અંત નથી. જો કાર્ય કરવાનો અંત હશે, તો જીવન નહીં રહે. પછી તે જીવન શરીરમાં હોય કે શરીરની બહાર હોય.”

World-Wide Live Webcast, 26 October 2014, Chennai, India

માનનીય કમલેશ ડી. પટેલ તરફથી સંદેશ

આપણે બધાએ વ્યક્તિગત રીતે જે આઘાત અનુભવ્યો અને તેમાંથી પસાર થયા છીએ તેને શબ્દોમાં વ્યક્ત કરવું મુશ્કેલ છે. આશ્વાસન માટે કોઈ શબ્દો ક્યારેય પણ પૂરતા નથી. આપણા માસ્ટરે એક અભ્યાસી તરીકે, પ્રશિક્ષક તરીકે, માસ્ટર તરીકે, તેમના જીવનની દરેક ક્ષણે અથાક સેવા આપીને મિશનમાં 50 વર્ષો પૂરા કર્યા છે.

તેમનું જીવન એક સાચા કર્મયોગીનું દ્રષ્ટાંત પૂરું પાડે છે. તેમનું જીવન દરેક સ્તરે પૂર્ણરૂપે ખૂબ જ દુઃખ અને પીડાથી ભરેલું હતું. તેમના જીવનમાં ક્યારેય શાંતિની એક પણ પળ ન હતી; ક્યારેય કોઈ ક્ષણ નહીં! એક યા બીજા કારણસર તે શાંતિ હણાઈ જતી હતી. આપણા બધાની વચ્ચે સુમેળતા જોવા મળે તેવું તેઓ ઈચ્છતા હતા.

સુમેળતા. સુમેળતાનો આપણી વચ્ચે અને આપણી અંદર ખેદજનક અભાવ છે. હવે કમ સે કમ આપણે તેમને વચન આપવું જોઈએ કે હવે કોઈ વધારે ભેદભાવ નહીં રહે. ભેદભાવ હોય તે સારું છે, મહાન છે, પણ તે એકબીજાની તરફ નફરત અને અણગમાના સ્તરે વધવો ન જોઈએ. આપણે ભાઈઓ અને બહેનો છીએ.

આપણે નામ અને ખ્યાતિ પાછળ ન પડવું જોઈએ. સહજ માર્ગ એ અનામિત્વ અને શાંતિથી કાર્ય કરવા માટેનો માર્ગ છે, પણ આપણે બધાએ સાથે મળીને સહિયારો ધ્યેય પ્રાપ્ત કરવા માટે

આપણું કાર્ય કરવું જોઈએ. દિવ્ય લોકમાંથી બાબુજી વારંવાર કહ્યા કરે છે કે આપણા મિશનને માન્યતા મળશે, અને જેમાં એકતા છે એવા મિશન તરીકે ભવિષ્યમાં જાણીતું થશે. તેની શરૂઆત આપણાથી જ થાય છે.

આપણા જીવનની ખાલી જગ્યાની છેક અંદર આંતરિક દિવ્યતાની હાજરી જેટલી ભવ્ય હોય તેટલી જ ભવ્ય આપણી બાહ્ય અનુભૂતિ આપણા વર્તન અને પ્રક્રિયા દ્વારા બની શકે છે.

આપણે અભ્યાસી, ભકતો, પ્રેમીઓ, શિષ્યો, કાર્યકરો અને સ્વયંસેવકો તરીકે, આપણે પ્રેમ અને કૃપાના સુવાહકો તરીકે, ઉજ્જવળ દુનિયા જોવાનાં સ્વપ્નશીલ તરીકે, આપણને તેમના પ્રેમ અને કાળજીના વારસાનો વિશિષ્ટ લાભ મળ્યો છે, આપણે તે માટે વચનબદ્ધ છીએ. આપણને બધાને સંગઠિત જોવાનું તેમનું સપનું હતું, અને સાથે વિકાસ પામીને, પોતાની જાતને ધરમૂળથી પરિવર્તન કરવાનો તેમના જીવનનું લક્ષ્ય હતું

ચાલો આપણે પ્રિયતમ માસ્ટરને વચન આપીએ, ચાલો આપણે નિર્ણય લઈએ કે અમે તમને ખુશ કરીશું, અમે ‘તેમના’ જીવન કાર્યને પરિપૂર્ણ કરવા માટે અમારા હૃદયપૂર્વક કાર્ય કરવાનું ચાલુ રાખીશું. આપણે આપણા પ્રિય માસ્ટરને ગુરૂ દક્ષિણારૂપે એક સરળ નિર્ણય કરીએ – સારા અભ્યાસી, સારા ભકતો, સારા પ્રેમીઓ, સારા શિષ્યો, સારા સ્વયંસેવકો અને વધારે ને વધારે સારા બનવાનું વચન આપીએ.

ભવિષ્ય તરફ નજર

20મી ડિસેમ્બર 2014ની રાત્રે, મારા ગુરુજીની લાંબી અને દુઃખદાયક બીમારી બાદ તેમની મહાસમાધિના સમાચાર સાંભળ્યા બાદ હું મણપાક્કમ આશ્રમ જવા નીકળ્યો હતો. જ્યારે હું આશ્રમમાં દાખલ થયો ત્યારે વાતારણમાં સ્તબ્ધતા અને શાંતિ મેં અનુભવી હતી. જે અભ્યાસીઓ આવી ગયા હતા તેઓ શાંત હતા અને ગુરુજીની આ દુનિયામાંથી લીધેલી વિદ્યાયની સચ્ચાઈ સ્વીકારી ચૂક્યા હતા. તે પછીના બે દિવસમાં સમગ્ર ભારતમાંથી અને વિદેશોમાંથી આશરે 25,000 અભ્યાસીઓ ગુરુજીના નશ્વર દેહના દર્શન માટે દોડી આવ્યા હતા કે જે તેમના સુવાના રૂમની બહાર આવેલા હોલમાં રાખવામાં આવ્યો હતો. શાંતિપૂર્વક, અશ્રુમય આંખે અને શોકગ્રસ્ત હાલતમાં અભ્યાસીઓ પસાર થતા હતા. માલિકે પહેલાં આપેલી સૂચના મુજબ આદિ શંકરાનું ગીત ગુરુપાદુકા સ્તોત્રમ્(ગુરુજીના ચરણપાદુકાની પ્રશંસા) વગાડવામાં આવ્યું હતું. પ્રથમ મુખડું આવું હતું :

સંસાર રૂપી અસીમ મહાસાગર પાર કરવાનું શક્ય બનાવ્યું છે

ગુરુજી પ્રત્યેની નિષ્ઠાપૂર્વકની ભક્તિની નાવ દ્વારા

અતિઅમૂલ્ય સ્વૈચ્છિક પરિત્યાગનો માર્ગ મને દર્શાવ્યો છે,

ઓ પ્રિય ગુરુ, હું તમારી ચરણપાદુકાને પ્રણામ કરું છું.

22મી ડિસેમ્બરે, બપોરે બસંત નગરના મુક્તિધામમાં આપણા અતિપ્રિય ગુરુજીના નશ્વરદેહને અગ્નિદાહ આપવામાં આવ્યો હતો. આમ આ પૃથ્વી પર ગુરુજીની મહાન દંતકથા સમાન ચંદગીનું પ્રકરણ આપણી ચંદગીમાં એક વિશાળ શૂન્યાવકાશ સર્જીને સમાપ્ત થયું છે.

તેમણે આપણને આપેલા બોધપાઠો

તેમની ચંદગી અને તેમની વિદાય આપણા માટે ઉત્તમ દ્રષ્ટાંત રૂપ છે—માનવીય જીવનની નશ્વરતા સ્વીકારવા માટે, આપણી

આધ્યાત્મિક ઊજ્જ્વલિમાં આપણા અમૂલ્ય સમયનો ઉપયોગ કરવા માટે અને દિવ્યતાની ચાદમાં રહીને જીવનભર સેવા દ્વારા આ ચંદગીમાં વધારેને વધારે ઊજ્જ્વલિ કરવા માટે દ્રષ્ટાંતરૂપ છે. આ બધાથી ઉપર, માનવીય ચંદગી દરમિયાન જે કંઈપણ આવે છે, તેને વાંધા વગર અને કોઈપણ જાતની અપેક્ષા વગર સ્વીકારવું જોઈએ. તેઓ આ બધા ગુણોના મૂર્ત સ્વરૂપ હતા અને તેથી જ તેઓ આપણા આદર્શ અને ધ્યેય બન્યા હતા.

મહાન ગુરુજીની વિદાયથી તેમના અનુયાયીઓ પર દુઃખદ અસર થઈ છે અને ખૂબ મોટો શૂન્યાવકાશ પેદા થયો છે. તો પણ ચારીજ મહારાજ જે ત્રણ દાયકાથી આપણા પ્રિય ગુરુજી હતા, તેમણે તેમના અભ્યાસીઓના હૃદયને તેમની શારીરિક વિદાયને સહન કરવા માટે શક્તિશાળી બનાવ્યા હતા. છેલ્લાં બે વર્ષો દરમિયાન, જ્યારે તેમની શારીરિક યાતનાઓ ચરમસીમાએ હતી અને ઘણીવાર તેઓ લગભગ વિદાય લઈ ચૂક્યા હતા, પણ પછી તેઓ પરત આવ્યા હતા અને તેમના કાર્યને તેમના માલિકની આજ્ઞા મુજબ ચાલુ રાખ્યું હતું. તે પ્રસંગોનો ઉલ્લેખ કરતાં તેઓ કહેતા “હું દરવાજા સુધી ગયો, પણ તે ખૂલ્યો નહીં અને મને પરત જવા માટે કહેવામાં આવ્યું કારણ કે મારું કાર્ય હજી સંપૂર્ણ થયું ન હતું.” થોડા મહિના પહેલાં, જ્યારે અમે માસ્ટરના કોટેજના વરંડામાં બેઠા હતા, ત્યારે તેમણે કહ્યું, “મેં મારા ઉત્તરાધિકારીની નિમણૂક કરી દીધી છે, પણ હું વિદાય લઈ શકું નહીં. જ્યારે તે સંપૂર્ણપણે તૈયાર થશે, ત્યારે હું વિદાય લઈશ.”

દુઃખ અને યાતનાઓ – તેમના ચઢાણની નિસરણી

છેલ્લા એક વર્ષમાં, કેન્સરે તેમના શરીરને તેમજ તેની શારીરિક શક્તિને ક્ષીણ કરી નાખી હતી, તેમ છતાં તેઓ તેમનું કાર્ય ચાલુ રાખવા તનતોડ મહેનત કરતા હતા. અતિવેદના, તાવ, ઈન્ફેક્શન અને ધીરેધીરે ઘટતું જતું ભોજન વગેરેને કારણે તેઓ પથારીવશ થઈ ગયા હતા. આમ છતાં, દરવાજે તેમની ધીરજપૂર્વક રાહ જોઈ રહેલા અભ્યાસીઓને દર્શન આપવા તેઓ વ્હીલચેરમાં બેસાડીને બહાર લાવવાનું કહેતા હતા. તેમની રમૂજવૃત્તિ આવી પરિસ્થિતિમાં પણ અકબંધ હતી. લાંબા સમય સુધી પથારીમાં રહ્યા બાદ જ્યારે તેમને વ્હીલચેર પર બેસાડવામાં આવ્યા હતા, ત્યારે તેમણે ભાઈ શ્રી કમલેશ પટેલને મજાકમાં કહ્યું હતું કે “હવે હું ચેરમેન બની ગયો છું!”

આવો હતો ગુરુજીનો મનોભાવ જે તેમના વૃદ્ધત્વની પ્રક્રિયા માટે પડકાર રૂપ, અભ્યાસીઓમાં આજ્ઞા અને આસ્થાનો સંચાર કરનારો અને જીવનના દુર્ભાગ્યમાં તાકાત આપનાર હતો. તેમના માટે, દર્દ એ મહાનતાના શિખરે પહોંચવાની નિસરણી હતી. ગુરુજીનું દર્દ અભ્યાસીઓના પ્રેમને તેમના તરફ આકર્ષે છે, તેવું તેમણે કહ્યું હતું. ચંદગીના છેલ્લા દિવસોમાં, હું તેમના વધતા જતા દર્દને કારણે મારી ઉત્કંઠા જણાવવા પ્રેરિત થયો હતો. મેં તેમને કહ્યું હતું કે તેમના બાળકો હોવાના નાતે, જ્યારે તેમને પીડા થતી

હતી ત્યારે અમને (બાળકોને) પણ પીડા થતી હતી. ગુરુજીએ જવાબ આપ્યો હતો કે “આ સત્ય નથી. બાળકો ક્યારેક જ પીડા ભોગવે છે જ્યારે માતાપિતા હંમેશાં પીડા ભોગવે છે.” હમણાં જ, તેઓ પથારીવશ હતા ત્યારે એક ચર્ચા દરમિયાન ગુરુજીએ જણાવ્યું હતું કે એક ભાઈ એક જાણીતી કંપનીમાં ભાગીદાર હતા તેમને મેં કહ્યું હતું “અમે માત્ર તમારા ભાગીદાર હોઈ શકીએ છીએ, પણ તમારા દર્દમાં નહીં.”

ગુરુજીએ કહ્યું, “આ શક્ય નથી.” જેમ બાબુજીએ વ્હીસપર્સમાં કહ્યું છે. “તે આવું જ હોય છે!” જ્યારે મેં કહ્યું કે તેમને એક આમ આદમી કરતાં વધારે પીડા ભોગવી છે, તેમણે કહ્યું હતું “આ વાત સાચી છે, તેની શરૂઆત જ્યારે હું બાળક હતો ત્યારથી જ થઈ ગઈ હતી.”

ગુરુજીની ભોગવેલી યાતનાઓ એક ખાસ ધ્યેય માટે હતી એવું લાગે છે. બાબુજી મહારાજે તેમના 10મી ડિસેમ્બર 2014ના વ્હીસપર્સના સંદેશમાં કહ્યું છે કે ચારીજની તાજેતરની યાતનાઓનું “અંતિમ કદમ”

માનવીય ઉન્નતિની ઉચ્ચતમ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરવા માટે જરૂરી હતું. મને યાદ છે કે ગુરુજીએ આશરે 1985માં મને કહ્યું હતું નાડી શાસ્ત્ર (ભવિષ્યવાણીનું વિજ્ઞાન જે પામ ઝાડના પાંદડા પર લખવામાં આવે છે) મુજબ તેઓ આધ્યાત્મિક ઊંચાઈ પ્રાપ્ત કરશે, જ્યાં અત્યાર સુધી કોઈ પણ માનવી પહોંચી શક્યો નથી.

ગુરુજીનો રાહત આપતો સંદેશ

તેમની મહાસમાધિ બાદ 24 કલાકની અંદર, 21મી ડિસેમ્બર 2014ના રોજ, ગુરુજીએ બ્રાઈટર વર્લ્ડમાંથી સંદેશો મોકલ્યો હતો તેમાં લખ્યું હતું કે તેમની બધી જ યાતનાઓનો અંત આવી ગયો છે. જે થોડા હજાર અભ્યાસીઓ તેમની મહાસમાધિ બાદ તરત જ બાબુજી મેમોરીયલ આશ્રમ, મણપાકકમ પહોંચી ગયા હતા, તેમને ઉદ્દેશીને લખ્યો હતો અને મને લાગે છે કે અભ્યાસીઓએ પણ અંતે તેમની યાતનાઓનો અંત આવતાં રાહતની લાગણી અનુભવી હતી. જ્યારે તેઓ તેમની વિદાયને કારણે દુઃખી હતા, હવે તેમને કોઈ ફરિયાદ નથી. આ સ્વીકારવાના અભિગમનું સિંચન ગુરુજીએ તેમનામાં તેમની લાંબી અને કષ્ટદાયક બિમારી દરમિયાન કર્યું હતું.

ગુરુજી તેમની પાછળ બોધનો એક વિશાળ ભંડાર મુકીને ગયા છે. તેમણે સહજ માર્ગ પદ્ધતિને સાચી રીતે અનુસરવા, ચારિત્ર્ય

નિર્માણ કરવા, બધા પ્રત્યે પ્રેમ અને હાર્દિક સ્નેહ રાખવા, અભ્યાસીઓમાં સમજણ અને ભાઈચારો કેળવવા, ખાસ કરીને કાર્યકર્તાઓને સખત શબ્દોમાં વારંવાર એનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

આપણે આ પડકાર સ્વીકારી લેવો જોઈએ અને તેમના પ્રત્યેના પ્રેમના પ્રેતીકરૂપે તેનો ગંભીરતાપૂર્વક અમલ કરવો જોઈએ.

તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરનાર

ગુરુજી એ જ સંદેશમાં કહે છે “ભવિષ્યમાં વિશ્વાસ રાખો.” અભ્યાસીઓ નિરાધાર નથી થઈ ગયા. ગુરુજીએ તેમના પ્રતિનિધિને બરાબર કેળવ્યા છે અને તેમનું કાર્ય ચાલુ રાખવા શક્તિ પણ આપેલી છે જેથી તેઓ આપણને આ જીવનમાં માર્ગદર્શન આપી શકે અને આપણને આપણા મહાન ગુરુદેવો જ્યાં વસે છે ત્યાં લઈ જઈ શકે છે.

1980માં, ગુરુજીએ જ્યારે બાબુજી મહારાજનું સ્થાન લીધું હતું, ત્યારે તેમને પડેલી મુશ્કેલીઓનો હું સાક્ષી છું. તેઓ ખૂબ જ સ્પષ્ટ હતા કે ગુરુને કોઈ નામ, આકાર અને લાક્ષણિકતા હોતી નથી, પણ તે એક તેમની પાછળ રહેલું સત્ત્વ છે. 1988માં શાહજહાનપુરની વસંત પંચમીની ઉજવણી દરમિયાન, જ્યારે તેઓ ઉગ્ર અને શંકાશીલ માણસોથી ઘેરાયેલા હતા, તેમને ખૂબ જ સ્પષ્ટપણે કહ્યું હતું, “તમારે બાબુજી મહારાજને આશ્રમની તેમની સમાધીમાં ન જોવા જોઈએ, પરંતુ જે વ્યક્તિમાં બાબુજીએ જીવંત સમાધિ લીધી હોય એ વ્યક્તિને જુઓ.”

જીવનમાં તેમણે આપણને આ જ તો શિખવાડ્યું છે – ગુરુ ક્યારેય મૃત્યુ પામતા નથી, તેઓ અમર છે અને હયાત ગુરુના રૂપમાં આપણી વચ્ચે જ છે.

– એ.પી.દુરાઈ

શ્રદ્ધાંજલિ

શ્રી પાર્થસારથિ રાજગોપાલાચારીજીનો જન્મ ચેન્નાઈ પાસે આવેલા વચલુરમાં 24મી જુલાઈ 1927ના રોજ થયો હતો. ચાર બાળકોમાં તેઓ સૌથી મોટા હતા. પાંચ વર્ષની કુમળી વયે તેમણે તેમના માતાને ગુમાવ્યાં હતાં અને તેમના હિંમતવાન પિતાજીએ તેમનો ઉછેર પ્રેમપૂર્વક કર્યો હતો અને બાળકોમાં સાંસ્કૃતિક શિક્ષણ ઉપરાંત વિસ્તૃત કળાઓ, રમતો અને અતિ આવશ્યક એવા મૂલ્ય આધારિત જીવનનો પાયો નાખ્યો હતો.

પાર્થસારથિજીએ તેમનાં પ્રિય માતાની ખોટનો સામનો બહાદૂરીથી કર્યો હતો અને તેઓ વિશિષ્ટ વ્યક્તિ બનીને મોટા થયા હતા. તેમણે બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટીમાંથી બેચલર ઓફ સાયન્સની ડીગ્રી પ્રાપ્ત કરી હતી, સંગીત શીખ્યા હતા અને વાંચનનો કાયમી શોખ વિકસાવ્યો હતો. પાંચ વર્ષની વયથી જ તેમણે આધ્યાત્મિક ખોજ માટે ઊંડો રસ કેળવ્યો હતો અને પચ્ચીસમા વર્ષે તેમણે ખ્રિસ્તી, હિંદુ તથા બીજા ધર્મો, તેમજ યોગ અને રહસ્યમય બાબતો વિષે સમજણનો મજબૂત પાયો ચણ્યો હતો.

1955માં તેમના લગ્ન શ્રીમતી સુલોચના સાથે થયા હતા અને થોડાં વર્ષો પછી તેમના પુત્ર કિષ્નાનો જન્મ થયો હતો. પત્ની સુલોચના, પુત્ર કિષ્ના અને પુત્રવધૂ પ્રિયા, તથા બે પૌત્ર-પૌત્રી, ભાર્ગવ અને માધુરી, બધાં ચેન્નાઈના અલવરપેટમાં આવેલા તેમના ઘર ‘ગાયત્રી’માં, પ્રેમાળ સંયુક્ત પરિવાર તરીકે સાથે રહેતા હતા. પાર્થસારથિજીએ 1955 થી 1985 સુધી, તેમના વ્યવસાયિક જીવનનો મોટોભાગ ‘ટીટીકેયુપ ઓફ કંપની’માં ગાળ્યો હતો અને તેમાં તેઓ ‘એક્સિક્યુટીવ ડાયરેક્ટર’ના હોદ્દા સુધી પહોંચ્યા હતા.

શ્રી પાર્થસારથિજી આધ્યાત્મિક સાધનાની સહજ માર્ગ પદ્ધતિના પરિચયમાં 1964માં આવ્યા હતા અને તેઓ તેમના ગુરુજી, શાહજહાનપુર (ઉ.પ્ર.)ના શ્રી રામચંદ્રજી મહારાજને મળ્યા હતા, જેમને બાબુજી તરીકે ઓળખવામાં આવતા હતા.

આ રીતે તેમની આધ્યાત્મિક ખોજની શરૂઆત બાબુજીની પ્રેમાળ

દોરવણી હેઠળ, સ્પષ્ટ માર્ગદર્શનથી થઈ હતી. ઉત્કટ અભિરૂચિ સાથે તેમની આધ્યાત્મિક શોધ આગળ ધપાવવા ઉપરાંત, તેમણે બાબુજી પ્રત્યે નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ વિકસાવ્યો હતો અને તેઓ તેમના એક આદર્શ શિષ્ય બન્યા હતા. બાબુજી કહેતા હતા કે તેઓ પૂર્વના દેશોનું હૃદય અને પશ્ચિમના દેશોનું મન ધરાવતા હતા. જિજ્ઞાસુઓ સમક્ષ, રાજયોગની સહજ માર્ગ પદ્ધતિ અથાક રીતે રજૂ કરતા રહીને પાર્થસારથિજીએ બાબુજીને સહકાર આપ્યો હતો. તેમણે બાબુજી સાથે ભારત તથા વિદેશોમાં પ્રવાસ કર્યો હતો અને શ્રી રામચંદ્ર મિશનની સહજ માર્ગ સંસ્થાનાં બધાં જ કામકાજના વહીવટમાં તેમને મદદ કરી હતી.

તેમણે 1970 થી 1982 સુધી, મિશનના ‘જનરલ સેક્રેટરી’ તરીકે સેવા આપી હતી અને 1974માં બાબુજીએ પોતાના જીવનકાળ પછી, પાર્થસારથિજીની શ્રી રામચંદ્ર મિશનના તેમના ઉત્તરાધિકારી અને અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂંક કરી હતી. બાબુજીએ 1983માં મહાસમાધિ લીધી હતી અને તેમની આધ્યાત્મિક સંપત્તિ પાર્થસારથિજીને વારસામાં આપી હતી. આ રીતે પાર્થસારથિજી, સહજ માર્ગ પદ્ધતિના જીવંત આધ્યાત્મિક ગુરુઓની હરોળમાં ત્રીજા ગુરુ બન્યા હતા. ત્યારબાદ, ભારત અને વિદેશોમાં મિશનની હાજરીની નોંધ લેવાઈ હતી.

1983થી લઈને, છેલ્લાં એકત્રીસ વર્ષો સુધી, ચારીજીએ આધ્યાત્મિક આકાંક્ષીઓને માર્ગદર્શન આપીને અને મિશનને ધીમે ધીમે પ્રસ્થાપિત કરીને તેમના ગુરુજીના કાર્યને આગળ ધપાવ્યું છે. તેમના પ્રયાસોને લીધે આજે એકસોને દસ દેશોમાં લગભગ બે લાખ લોકો સહજ માર્ગ થકી અભ્યાસ કરી રહ્યા છે. તેમનું આકર્ષક અને પ્રતિભાશાળી વ્યક્તિત્વ, પ્રેરણાદાયી સાદગી, બહોળું જ્ઞાન, વિલક્ષણતા, દરેકની દરકાર લેવાનો તેમનો સ્વભાવ અને

તેમનામાં રહેલી સંપૂર્ણ માનવતાને લીધે સમગ્ર વિશ્વમાંથી આકાંક્ષીઓ તેમના ચરણોમાં ખેંચાઈ આવ્યા છે. વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેમનું પ્રભુત્વ તેમના આધ્યાત્મિક જીવન દ્વારા અભિવ્યક્ત થતું જોવા મળતું હતું, એટલા જ માટે ભિન્ન જીવન ક્ષેત્રોમાંથી આવતા આકાંક્ષીઓ સ્વાભાવિક રીતે જ તેમની તરફ આકર્ષિત થતા હતા. તદ્દન સાચા અર્થમાં, તેમણે આધુનિક વિશ્વમાં ‘ઉપનિષદ્વિય’ યુગનું પુનઃસર્જન કર્યું છે. અખંડ નિઃસ્વાર્થ દ્વારા તેમણે આપેલો અદ્ભુત આધ્યાત્મિક ફાળો, એકનિષ્ઠ એકાગ્રતા, તેમના ગુરુ પ્રત્યેનું સમર્પણ અને કાર્ય કરવાની અખૂટ ક્ષમતા કદાચ ઇતિહાસમાં અમૂલ્ય છે. તેમનો અગાધ પ્રેમ વિશ્વવ્યાપક હતો અને છતાં સૌ તે પ્રેમને પોતાનો વ્યક્તિગત સમજતા હતા; એવા અગાધ પ્રેમ દ્વારા તેમણે અગણિત આકાંક્ષીઓને ઉચ્ચતર જીવન માટે, કાળજીભર્યું માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. તેમનું અસ્તિત્વ, દરેક બાબતમાં સંપૂર્ણ અને સંતુલિત હતું, તે માનવ સમાજને હંમેશ માટે પ્રેરણા આપ્યા કરશે.

મિશનમાં પચાસ વર્ષો પછી, તેમના 20મી ડિસેમ્બર, 2014ના રોજ થયેલા દેહાવસાનથી, એક યુગનો અંત આવ્યો છે. જેમ તેમણે સ્વયં વારંવાર ભારપૂર્વક કહ્યું છે તેમ, ગુરુ અને શિષ્ય વચ્ચેનો સંબંધ શાશ્વત હોય છે, સમય સાથે તે કદી ઝાંખો થતો નથી કે નથી આ જીવન સમાપ્ત થતું. શ્રદ્ધાપૂર્વક તેમની સાથેના આ શાશ્વત જોડાણ સહિત, અશ્રુ સાથે આપણે તેમને આ વિશ્વમાંથી વિદાય આપીએ છીએ.

તેમના ભવ્ય વારસામાં તેમના પ્રેમ દ્વારા ભાઈચારાથી જોડાયેલા આધ્યાત્મિક આકાંક્ષીઓનો વિશાળ, વિશ્વવ્યાપક સમૂદાય છે, શ્રી રામચંદ્ર મિશન અને સહજ માર્ગ સ્પિરિચ્યુઆલીટી ફાઉન્ડેશનના નામથી ઓળખાતી સંસ્થાઓ છે, જેમાં એકસો ને વીસ કરતાં વધારે આશ્રમો છે, પ્રકાશનાં કેન્દ્રો તરીકે સેવા બજાવનાર રિટીટ સેન્ટરો છે, સુંદર કાર્ય કરતી શાળા છે કે જે આધ્યાત્મિક રીતે સીંચેલા (‘ચાર્જડ’) વાતાવરણમાં ઉચ્ચ કક્ષાનું શિક્ષણ પૂરું પાડે છે, જેમાં શિક્ષણનો મુખ્ય ભાગ બાબુજીના ઉપદેશો પર આધારિત છે. તેમનું ગૌરવશીલ જીવન માનવ સમાજ માટે કાયમી ઉદાહરણ બનીને સેવા બજાવશે અને સૌથી વધારે તો તેમના આધ્યાત્મિક ઉત્તરાધિકારી શ્રી કમલેશ ડી. પટેલ કે જેઓ તેમના અમર પ્રેમને વહન કરવાનું ચાલુ રાખશે. તેમણે એક વાર કહ્યું હતું કે સહજ માર્ગમાં વ્યક્તિ પ્રેમ મેળવે છે, પ્રેમ બને છે અને તેના જીવનનો ત્યાગ કર્યા પછી પ્રેમ મૂકી જવાની સંભાવના ધરાવે છે.

તેમના પરિવારના સભ્યોમાં તેમના પુત્ર કિષ્ના, પુત્રવધૂ પ્રિયા, પૌત્ર ભાર્ગવ અને પૌત્રી માધુરી અને તેમના આધ્યાત્મિક ઉત્તરાધિકારી શ્રી કમલેશ ડી. પટેલ છે.

અમે તેમના પવિત્ર ચરણોમાં પ્રેમ, કૃતજ્ઞતા અને શ્રદ્ધાંજલિ સહિત સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીએ છીએ અને પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે તેમની પ્રેરણા અને આંતરિક ઉપસ્થિતિ એક મશાલ બને કે જેથી તેમના દિવ્ય રહેઠાણમાં તેમની પાસે પાછા જવા આપણને માર્ગદર્શન મળે.

ઓમ શાંતિ શાંતિ શાંતિ.

મણપાકકમમાં

જ્યારે આપણા પ્રિય માસ્ટરના મહાસમાધિના સમાચાર દુનિયાભરના કેન્દ્રોમાં ફેલાઈ ગયા, ત્યારે અભ્યાસીઓને શરૂઆતમાં તો આઘાત લાગ્યો હતો અને પછી મણપાકકમ કે જે તેમના જીવનનું કેન્દ્રબિંદુ છે ત્યાં તેમને છેલ્લું સન્માન આપવા અભ્યાસીઓએ લાઈન લગાવી.

હજારો અભ્યાસીઓનો પ્રવાહ આવ્યો અને શાંતિથી આશ્રમમાં કોટેજ તરફ જતી લાઈનમાં જોડાઈ ગયા. તેઓ તેમના પ્રિય માસ્ટરનાં શારીરિક સ્વરૂપની છેલ્લી ઝાંખી કરવા માટે આવ્યા હતા, કે જે તેમના પિતા, દાદા, ભાઈ, મિત્ર અને સૌથી વધારે તો તડપતા હૃદયો કે જેઓએ

તેમના હૃદયને સ્પર્શ્યા હતા. સમર્પિત સ્વયંસેવકો દરેકને ફળો અને પાણી પીરસતા હતા. આશ્રમની મુલાકાત લેનાર બધાની ખૂબ જ પ્રેમ અને ધ્યાનથી સંભાળ લેવામાં આવતી હતી. અભ્યાસીઓ જેવા કોટેજમાં દાખલ થયા ત્યારે તેમની આંખોમાં આંસુ આવી ગયાં હતાં, પ્રિય માસ્ટરના ભવ્ય સ્વરૂપને જોઈને હૃદય દુઃખથી ભરાઈ ગયું હતું, જેઓ હંમેશા તેમના પૂર્ણ સ્નેહભર્યા અવાજથી આપણને આવકારતા હતા તેઓ મૌનમાં સરી ગયા છે, તેમના બધા પ્રિયજનોની આંખો આંસુથી ભરાઈ ગઈ હતી, એવા વિચાર સાથે કે આપણે આપણને અભિભૂત કરનારા અને સ્નેહાળ વ્યક્તિત્વ ધરાવતા પ્રિય માસ્ટરને હવે જોઈ નહીં શકીએ. જેઓ તેમના ખુલ્લા હાથ દ્વારા દરેકને આવકારતા હતા, આપણને ઘણાં સ્તરે મદદ કરતા હતાં, પંપાળતા હતા, આપણી ઉપર તેમની કૃપા વરસાવતા હતા અને આપણા હૃદયને આનંદથી ભરી દેતા હતા, તે વિચાર હૃદયને ઝાટકો લાગે તેવો હતો.

આશ્રમનું વાતાવરણ ખૂબ જ શાંત અને નિર્મળ હતું અને કુદરત પણ જાણે

વ્યથિત હૃદયોને સાંત્વના અને આશ્વાસન આપવા મલમ લગાવતી હોય તેમ આપણા ઉપર શાંતિ વરસાવી રહી હતી. સાંજે 5:00 વાગે, કમલેશ ભાઈએ ધ્યાનકક્ષમાં ધ્યાનની બેઠક આપી હતી. જેનાથી લાગણીથી દુભાયેલા હૃદયોમાં ખૂબ જ શાંતિ અને સ્વસ્થતા આવી. હતી.

બીજી સવારે સત્સંગ પછી, ધ્યાનકક્ષમાં દિવ્ય લોકમાંથી માસ્ટર તરફથી મળેલો સંદેશો વાંચવામાં આવ્યો હતો. બધા તેમની શારીરિક ચાતનાઓથી મુક્ત માસ્ટરની શાશ્વત હાજરીનો અનુભવ કરીને, બધાં જ દુઃખોને દૂર કરવા માટે દિવ્ય કૃપા વરસાવીને અને આપણાં હૃદયોમાં શાંતિ, પ્રેમ અને કૃતજ્ઞતા ભરીને તેમના શિક્ષણને અનુસરવા માટે સંકલ્પ સહિત આપણા આધ્યાત્મિક ધ્યેય સુધી પહોંચવા માટે અને દિવ્ય માસ્ટર સાથે લય થવાનો અનુભવ કરતા હતા.

આધ્યાત્મિક ઉત્તરાધિકારી અને મિશનનાં પ્રમુખ, કમલેશ ડી. પટેલને જવાબદારી આપવા માટે 22મી ડીસેમ્બરે સાંજે શ્રી રામ ચંદ્રમિશનની કાર્યકારી સમિતિની બે બેઠકે યોજવામાં આવી હતી.

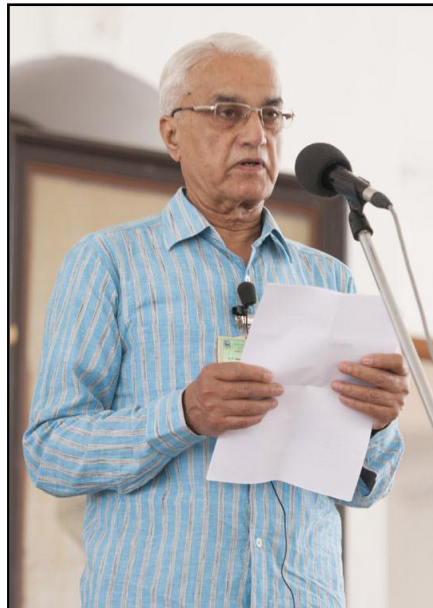
23મી ડિસેમ્બરે સવારે, મિશનનાં સચિવ ભાઈ યુ.એસ.બાજપાઈએ, કાર્યકારી સમિતિ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો ઠરાવ વાંચ્યો હતો. તેના પછી શ્રી કમલેશભાઈએ મિશનના ભલા માટે બધાંને સાથે રહીને અને સુમેળતાથી કામ કરવા માટે અનુરોધ કર્યો હતો.

દિવ્ય લોકમાંથી આવેલા સંદેશોએ દુઃખી હૃદયોને રાહત આપી અને “બધું બરાબર છે”

એ જાણીને આપણને રાહતની લાગણી થઈ.

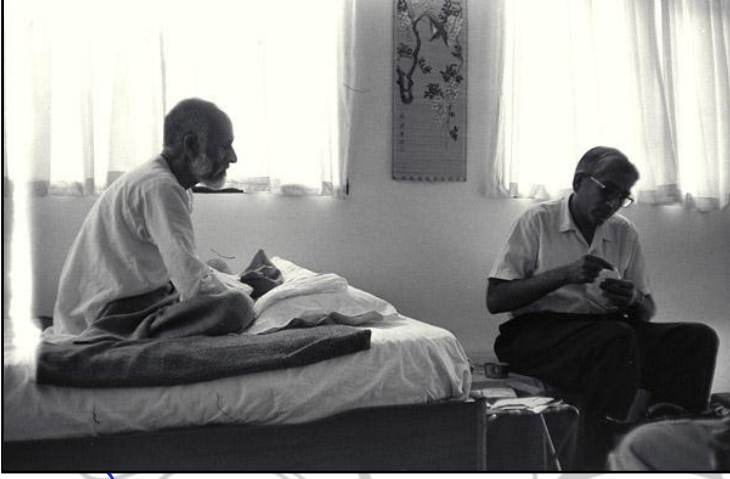
માસ્ટર આપણા હૃદયમાં વસે છે, માસ્ટર તેમના લખાણોમાં વસે છે કે જે તેમની પોતાની સંપૂર્ણતાની પરાકાષ્ટા વ્યક્ત કરે છે. માસ્ટર તેમની રેકર્ડ કરેલી વાર્તાઓ અને વીડીયો દ્વારા આપણી અંદર જીવંત છે, જે તેમના આત્માના પ્રવાહનું વહેણ છે. માસ્ટર તેમના અભ્યાસીઓના ઘરમાં વસે છે કે જેમણે તેમના મિશનની અને તેમના અભ્યાસીઓની સેવા કરી છે. માસ્ટર બધા જ આશ્રમોમાં વસે છે કે જે તેમણે આપણા માટે બનાવ્યા છે અને આધ્યાત્મિક આકાંક્ષા ધરાવતા હૃદયો માટે આવનારા ઘણાં વર્ષો માટે ચાર્જ કરેલ છે.

આપણે હતાશા થવાની જરૂર નથી કેમ કે આપણા પ્રિય માસ્ટરે બહુ અગાઉથી બાંહેધરી આપી છે કે તેમણે દુનિયાભરના બધા જ આધ્યાત્મિક આકાંક્ષીઓની બધી જ જરૂરિયાતોની સંપૂર્ણ સંભાળ

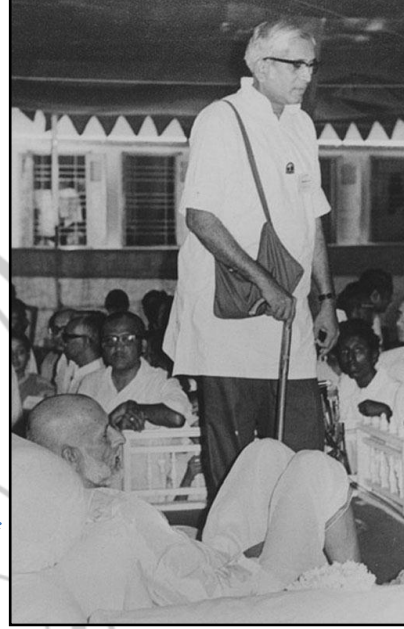

લીધી છે અને આપણા મિશનને અને તેમના અભ્યાસીઓને એક એવા હાથમાં સોંપેલ છે કે જેમણે આપણા મહાન માસ્ટરો દ્વારા બધી જ જરૂરી ક્ષમતાઓ બક્ષવામાં આવી છે – શ્રી કમલેશભાઈ. આપણે બધાએ હવે તેમના શબ્દોને અનુસરવાનું છે અને આપણા પોતાના આધ્યાત્મિક લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરવા માટે તેમના કાર્યમાં સહકાર આપવાનો છે.

મીશનમાં આપણા ગુરુજીની પચાસ વર્ષોની યાત્રાની તસ્વીરો

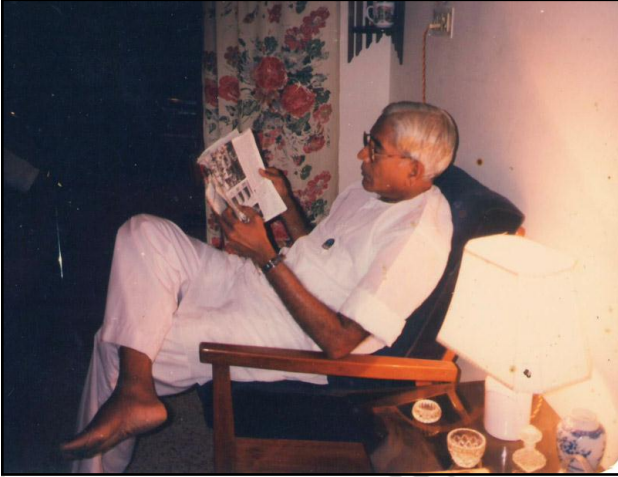
1972 – રોમ

1973 – ચેન્નઈ

1984 – ચેન્નઈ

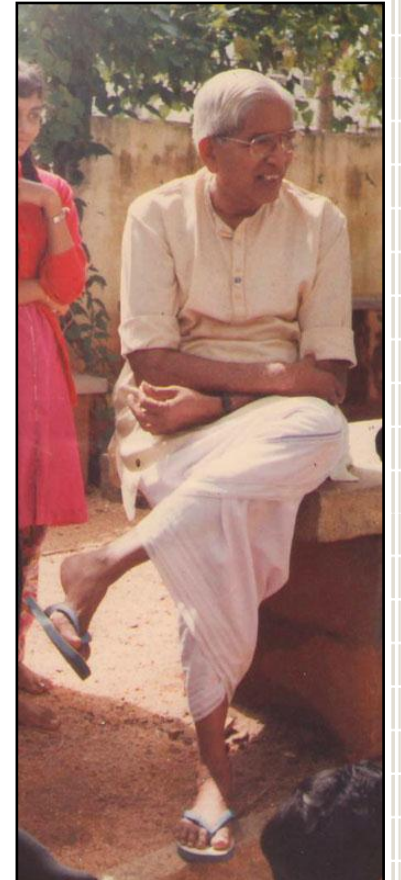
1988 – નવી દિલ્હી

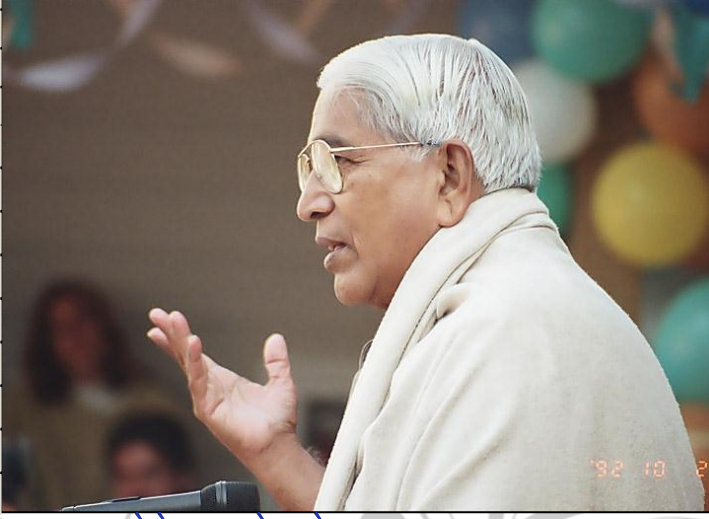
1990 – મણપાક્કમ, ચેન્નઈ

1989 – બેંગલુરુ

1991 – બેંગલુરુ

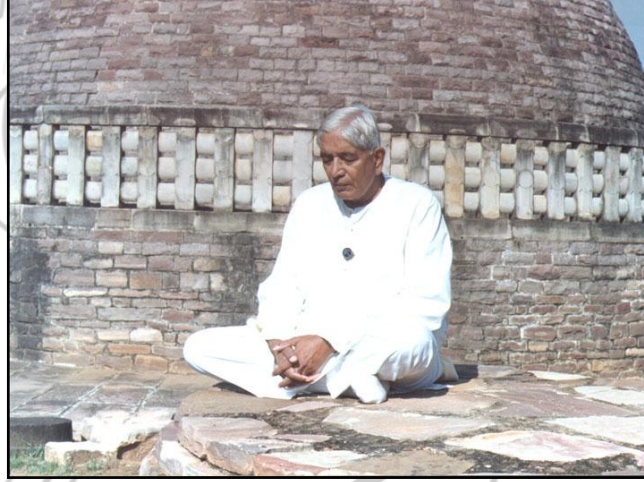
1992 – મોલેના, યુ.એસ.એ.

1996 – હૈદરાબાદ

2000 – સીંગાપુર

1997 – સાંચી

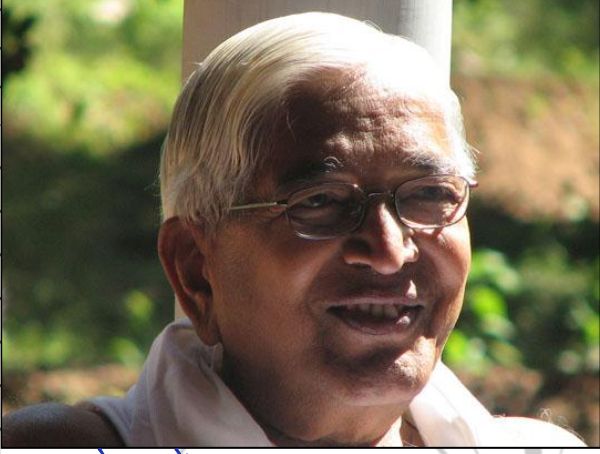
2004 – ચંદીગઢ

2003 – સ્વીટ્ઝર્લેન્ડ

2006 – મલેશિયા

૨૦૦૭ – કેસ્ટ, બેંગલુરુ

૨૦૦૮ – નૌકુચિયાતલ

૨૦૦૯ – ચેન્નઈ

૨૦૧૦ – ચંદીગઢ

૨૦૧૧ – રાશ્પુર

૨૦૧૩ – ૧૫મી ઓગષ્ટ, ચેન્નઈ

૨૦૧૪ – ચેન્નઈ